

LEDBeskrivning (1-11)

1. Röåsön. Den ca 8 m djupa sjön är närtingsfärdig och saknar tillhåle och avtinning. Denna typ av sjöar drabbas hårdast av den pågående försurningen. De magra, barrskogstäckta markerna har svårt att "buffra" surt nedfall.

2. Ruderna. Leden passerar genom den numera rivna gården där muren av Skarpås. Hjo har ett brett utbud av alternativ boende (hotell, vandrarhem, rum och camping). Se A, B och E under Service.

Vattnet i våra sjöar och vattendrag håller en generellt hög kvalitet, men då vi inte kontinuerligt tar vattenprover kan vi inte lämna någon garanti. Är du osäker bör du koka eller filtrera vattnet. Vi rekommenderar dock att du tar med vatten för hela etappen då sträckan har få säkra vattenflöden.

11. Gården Lofallet var i bruk in på 1930-talet. Vid resterna av den gamla gårdstälLEN och låt torparna göra dagsverken nere på gårdarna. För i tiden samlades ungdomar här uppe för att fira midsommar.

6. Vid Bissault möts Ranksälstens södra gren och Västra Vätterleden. Den öde gården omnäms första gången i jordboken år 1611. Trots den seniga marken gav jorden rika skördar. Förekomsten av sten slås man av när man ser de ovanligt välbygda och långa stengärdsgårdar som sträcker sig genom det numera skogsklädda landskapet. Gården övergavs i slutet av 1950-talet, men spären av bosättningen är fortfarande tydliga.

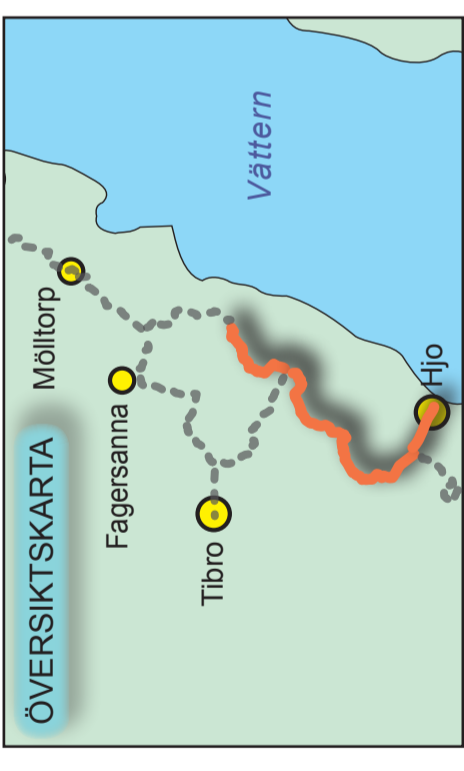
VÄSTRA VÄTTERLEDEN

Etapp 4. Röå - Lunnakulle - Hjo 26 km

Rev 17 december, 2019

www.skaraborgsleder.se

Välkommen på en vandring i ett omväxlande skogs- och kulturlandskap. Etappen bjuder på fina skogsvandringar med lämningar från en svunnen tid. Det lättvandrade kulturlandskapet mellan Mullsjön och Hjo bör passa alla besöksgrupper. Framförallt längs Hjoådalen som är ett centralt strövmråde för kortare promenader. Medeltidsstaden Hjo är i sig väl värd ett besök. Etappen kan även förlängas till en riktigt lång vandring.

LEDEN

Etappens norra halva är kuperad och mer krävande, medan den södra passerar det flackare landskapet kring Mullsjön och Hjo och är mycket lättvandrad. Leden följer bra stigar, ibland en lågtrafikerad väg och närmare Hjo även en banvall. Bekväma skor rekommenderas. Västra Vätterleden är markerad med orange färg på träd, stolpar och pilar. Punkterna nedan hjälper dig att planera vandringen efter dina förutsättningar.

Startpunkter: På etappen är **Hjo** den primära startpunkten (eller slutmålet). Där finns bra bussförbindelser och parkering nära ledens startpunkt. Strax norr om Mullsjön ligger **Östralid** som är en alternativ startpunkt med busshållplats för linje 402. Se C respektive E under Service.

Logistik: Från Röåsjön är det 6,6 km till Bissault vid Lunnakulle där leden grenar sig. Här ansluter Ranksälsten mot Rankås (9,5 km) respektive Tibro (14 km). Från Lunnakulle fortsätter Västra Vätterleden mot Skarpås (7,1 km). En ca 100 m lång avstickare går till ett vindskydd. Från Skarpås är det 4,0 km till Östralid. Om du ska till hållplatsen följer du väg 194 ca 200 m västerut. Leden fortsätter söderut längs Mullsjön fram till delningen vid Stämmorna (4,1 km). Vid Stämmorna ansluter Västra Vätterledens etapp 5 mot Baståsen. Har du istället Hjo som mål är det 3,8 km från Stämmorna och in till hamnen där etappen slutar.

Boende: Vindskydd finns vid Röåsjön och Skarpås. Hjo har ett brett utbud av alternativt boende (hotell, vandrarhem, rum och camping). Se A, B och E under Service.

Det landskap etapp 4 passerar formades under den senaste istiden. Speciellt under dess slutskede för ca 11 500-12 500 år sedan. När den 1,5-2 km tjocka ismassan drog sig tillbaka spolades enorma mängder grus och sten ut vid glaciärkanten och blev byggmaterial i det nya landskapet. Mycket av det frilagda området kom att översvämmas av den Baltiska issjön. Det var en enorm sjö av smältvatten, vars yta låg ungefär på nuvarande 150 m ö.h. Bitvis går du alltså på mycket gammal sjöbotten. Så småningom rännade stranden norr om Billingén och Baltiska issjön sänktes successivt med närmare 26 m. Ett nytt hav uppstod som vi kallar Yoldiahavet. Dess vattenyta låg på nuvarande ca 125 m ö.h, dvs det mesta av landskapet utom marken vid Hjo stad kom då att ligga ovanför vattenspegheln.

Naturen är en blandning av en sandig och kuperad tallmo i norr till ett mer bördigt och flackt kulturlandskap i den södra delen. Ta en titt på landskapet kring Mullsjön och fundera på hur platsen såg ut för bara drygt 100 år sedan. Sjön har i några steg sänkts med totalt 3 m. Här var alltså sjöbotten för inte så länge sedan. En stor utdikning runt sjön skedde så sent som 1891. Längs Hjoån sträcker sig ett lövskogsbälte med bl a klibbal vid åkanten. Leden följer det kommunala Hjoådalens naturreservat som även har Natura 2000 status och är ett lättvandrat och populärt promenadstråk nära Hjo stad.

Ett flertal fynd av stenyxor visar att de första människorna dök upp redan på stenåldern. En mer bofast befolkning etablerade sig relativt tidigt då trakten kring Hjo erbjöd många fördelar. Den bördiga jorden längs Vätterstranden kallas av goda grunder Guldkroken. Hjoån har flera vattenfall som kunde utnyttjas för kvarnar och diverse industrier. Hjos läge vid Vätern var en annan viktig faktor för transport av varor. Speciellt på medeltiden då Sverige var ett relativt vägöst land. Den kyrka i Hjo som brann ned 1794 var från 1200-talet, klostren på östra sidan av Vätern utnyttjade tidigt hamnen, stadskärnans gatunät är i stort oförändrat sedan 1300-talet och Hjo var på 1400-talet en etablerad handelsplats. De äldsta bevarade stadsprivilegierna är från 1586. I slutet av 1800-talet blev Hjo en kurort. Den vackra stadsparken i tysk stil och några tidstypiska trävillor längs Vätterstranden minner om kurortsepoken. Även den smalspåriga järnväg som anlades i slutet av 1800-talet bidrog till att hamnen och sjöfarten utvecklades. Bl a använde Vulcans rändsticksfabrik i Tidaholm järnvägen för att hämta aspvirke via hamnen i Hjo. År 1990 tilldelades Hjo Europa Nostras silvermedalj för den väl bevarade trädstaden.

NÅGRA ENKLA REGLER

- Var alltid försiktig med eld. Använd anvisade eldplatser och släck ordentligt. Eldningsförbud råder alltid i naturreservat och omfattar ibland hela regionen vid torra perioder.
- Skräpa inte ned i naturen. Använd de soprunnor som finns utmed leden.
- Terrängköring är förbjuden i naturen och på lederna.
- Visa hänsyn till näboende. Följ leden.
- Undvik vandring under älgjakten.
- Gå inte över åker med växande gröda.
- Fiske är endast tillåtet med fiskekort eller markägarens medgivande.
- Hjo Turistbyrå**, tel 0503-352 55.
- Hjo kommun**, tel 0503 - 350 00.
- Nummerupplysningen**, tel 118 118.
- Nödsituation**, tel 112.

SERVICE (B-E)

B. Skarpås: Vindskydd, eldplats, TC och en mindre parkering.

C. Östralid: Busshållplats för linje 402 finns på väg 194, ca 200 m väster om leden (trafikupplysning Västrafäk, tel 0771-44 43 33).

D. Stampens Kvarn: Restaurang i trevlig kvarn-miljö. Tel 0503-10 551. Obs att kvarnen ligger på södra sidan om Hjoån. Se skyltning.

E. Hjo: I tätortskartan är busstationen (trafik- och parkeringsställstånd, som jämte in-formation om boende mm tillhandahålls av turistbyrån, tel 0503-352 55, Bangatan 1B. Service.

LEDBeskrivning (12-17)

14. Mullsjön. Enligt en sägen ska Mullsjön ha bildats då en jätte tog en bit av åsen för att ned mot Hjo. Informationsavlor berättar ingå-

16. Naturreservat Hjoåns dalgång följer ån ned mot Hjo. Informationsavlor berättar ingå-

17. Hjo är en stad med gamla anor. Dels gav ende om natur, kvarnar och industrier mm.

12. Skarpås. Här byggdes på 1800-talet en sågdamn. Vattenmagasinet och flödet i bäcken visade sig dock inte räcka till för att göra verk-samheten lönsam. Vid dammen stod ett relativt stort boningshus byggd kring 1950-talet. Det brändes ned år 1962 i ett försäkringsbedrägeri. Se även C under Service.

13. Leden följer en mycket lättvandrad järnvägsbank längs Mullsjön och vidare in mot Hjo.

15. Stampens Kvarn. I en karta från år 1696 benäms platsen Skäggtä Kvarn och på 1720-talet heter den "stampeskvarn". Här lär ha funnits en benstamp. Benmjöl var en tidig form av gödningsmedel på åkrarna. Se även D under

13. Leden följer en mycket lättvandrad järnvägsbank längs Mullsjön och vidare in mot Hjo. Se även C under Service.

13. Leden följer en mycket lättvandrad järnvägsbank längs Mullsjön och vidare in mot Hjo. Se även C under Service.

en stump av rälsen kan ses i Hjo hamn.

Sköna skogsvägar (GL)

Fridhem (GH)

**Västra Vätterleden, Etapp 3
(Mölltorp - Gunnarflon - Röå)**

Trollskog (GL)

Skarpås (GL)

**Rankåsleden - Syd
(Tibro - Lunnakulle)**

SERVICE

(A) Röåsön

SERVICE

(B) Skarpås

(C) Östralid

(D) Stampens Kvarn

(E) Hjo

SYMBOLER

Badplats	Matservering
Busshållplats	Parkering
Dusch	Torrklosett
Eldplats	Turistbyrå
Livsmedel	Vattenklosett
Logi	Vindskydd

Skala 1:50 000 (A3)

0 1 2 3 km

Trycksak producerad av Hjo kommun
Foton: Grevbäcks Hembygdsförening (GH), Glenn Larsson (GL)

**Västra Vätterleden, Etapp 5
(Hjo - Baståsen)**

Hjo båthamn (GL)

